

je vse štiri telice zvagat. Potem je pa to skušnjo narobe naredil: tiste dve, ki ste dobivale prvih 14 dni namočeno deteljo, ste dobivale skozi družih 14 dni suho; une dve pa, kterima je kladel poprej suho, ste dobivale zdej namočeno. Po tem je vse spet zvagat. In kolikšen je bil razloček? Le za dober funt (libro). — Če pa se pomisli, da namakanje delo in stroškov prizadene, je očitno, da se tamali razloček ne izplača.

Res pa je, da so telice poparjeno deteljo hitreje in raji pojedle, namočeno v 45 minutah, suho v eni uri. Namočena klaja je tedaj zlo enaka frišni: živina jo raji je. O tacih okoljsinah tedaj, ko želi gospodar svojo živino hitro spitati (odebeliti), je koristno, ji klasti namočeno hrano. Tudi mladi živini, ko se odstavi od matere in še tako dobro kot stara zvečiti ne more, tekne namočena klaja bolj kakor suha.

Tudi pri molznih kravah je Boussingault skušal namočeno in suho klajo skozi 14 dni, pa nobenega razločka ni bilo, da bi se bilo po namočeni klaji več mleka namolžlo.

Vsaka reč se mora tedaj natanko in na drobno skusiti, da se pravo zvē.

Starogodovinski pomenki.

Mitologiški kraji.

Razložil Davorin Terstenjak.

Med rekama Muro in Dravo, med rečicama Ščavnico in Pesnico v domači konjobjubnih murskih Polancev, bistrih in bogato nadarjenih Ščavničarjev in krepkih rokodelnih Pešničarjev v okolici čebularjev ali lukarjev dravskih Polancev opominja skoro vsaki potok in breg, vsaka srenja in ves na bogočastje starih Slovencev. Posebno nahajamo spomin na Višnuizem in Shivaizem; prvi se pokazuje skoro v vsih svojih Avatarih. Od ogerske meje — od bogatih ljutih berd, kakor se lotmerške gorice v starih pismih nahajajo, gor do slovenskih rodovitnih goric se uverstuje ves za vesjo, ktera je ime dobila ali po kakošnem božanstvu ali po simbolu starih indoslovenskih božanstev.

Začnimo pri ogerski meji: Tam najdemo Radoslavce in Godemarce, v njih bližini Radomerje in Radmerščak. Vishnu se veli v šesti avatari Rama *), to je, radosten godeč bog, ein fröhlicher, spieler, friedlicher Gott, kakor Dapper prav predstavlja; saj je veselje, radost in mir na svet prinesel. V sosesčini Radoslavcov in Godemarcov so Sitarovci ime dobivši po lepi ženi Sita, ktero je Rama-Radoslav — Radomir — Radogost rešil iz ječe orjaša Ravena.

Ne daleč od Sitarovec poldrugo uro so Rucmanci, tudi mitologiška ves, ker Rucmani se je velela lepa žena Kershna-Kersnikova. Gor od Radoslavcev pridejo imena iz avatar Vishnovih; te so: Berkovci po častju Varaha-avatare ime dobivši, — častitelji bera — bermana — beruna — morjesca. — Za Berkovci pridejo kraj Ščavnice ležeči Žihlevci. Singha se v indiskem veli lev, od glagola singh, slovenski žig, žigati, žihati, nemški sengen, ker v zodijaku ima lev svoje mesto in naznanja žgavno letno solnce. Staremu imenu žig so novo lev, da se pomen ne pozabi, pridjali. Na celskih kamnih se najde ime Levcimmar in blizo Cela je ves Levc. Iz zidovja starega mesta pa se režijo leví podobe Vishnutove.

*) Tema besede „Rama“ je ram gaudere (slovenski goditi), ludere, glej „Bopp gloss. Sansc.“ s. v. Pis.

Tudi Shivaiti so med Radoslavci živeli in zato je v njihovi okolici ves Vugričevci po častju Shive Ugre (horridae, asperae Deae). Ne daleč od Vugričevcev so Babinci, častitelji Bhavany-Babe.

Al kakor na rimsko-slovenskih kamnih nahajamo podobe združene častja Vishnuvega in Shivatovega, tako tudi vesi, in poleg Vugričevcev so častitelji Buda-ta devete avatare Vishnuve — Budislavci in poleg Babinc Noršanci, kateri imajo na dravskem polju brate, Možkance častitelje Vishnu — Nara. V bližini Berkovcev nahajamo Volehnece, prek čez breg Bočkovce; njihovi sosedi so Tèrbegovci, in rečica skozi ves tekoča Turja — vse častitelji vola, tēra, tura, boča Shivatovega. Tudi ime boč *) pomeni vola — bosa, ker tudi besedo bos (latinski) basvan (indiški) so naši predstariši poznali, kakor beseda Bosman (der Stierkuchen) od vsih starih narodov božanstvom darovana pogača pričuje. Kraj Bočkovcev najdemo zlobne stvarí Shivatove kakor Drakonce in Sēnčak po častju draka — sána — sēna (sánca, sēnca) Shivatovega **). Ne daleč od Drakonc in Sēnčaka najdemo imena Botkovce ali Butkovce nastavše po častju butov, buterov — peklenških slugov Shivatovih, in vsaki Ščavničar še pozna pesvko: „Da te tri buteri! dass dich drei T....!“ V bližini Butkovcev so Vratislavci. Shiva se je tudi velel Varavart restituens, vratitelju, povračnik dobrih in hudih del.

(Konec sledi.)

Drobtinčica brez zamere.

Sostavek v „Novicah“ pod naslovom: „Čigava je?“ me napelje nekaj povedati, kar mi že zdavnej na sercu leži. Mnogo naših slovenskih pisateljev namreč marsikaj iz družih jezikov prestavlja ali predeluje, pa delo za svojo izvirno robo prodava. Da pisatelj tudi druge pisatelje ali pevce včas porabi, ni pregreha, al pregreha je, ako se ptuje blago za svoje lastno prodaja in se pisatelj z drugim perjem lepša. Naj bo vsak pisatelj ali pevec vsaj toliko pošten, da odkrito-serčno povē: od kod je reč ali predmet vzel in svoje delo napravil? Kdo bi hotel, koliko je že meni znano, iz nemškega ali iz latinskega itd. ukradenega razodeti, bi mnogega gospoda zamogel pred svetom za literarnega tata osramotiti.

J. H.

Kratkočasnice.

Zadnja volja. „Tak juter bote, gospod fajmošter, mojo zadnjo voljo zaslišali?“ — reče en mestjan svojemu fajmoštru. „Kako to? vašo zadnjo voljo? Kaj Vas ne bom še le juter poročal? Poroka in pa testament ne gresta vkup!“ „Pač, pač, gosp. fajmošter, juter bom še enkrat imel svojo voljo, pa bo zadnjikrat; za naprej bo le volja moje žene veljala.“

Čudna tolažba. Nek jud, ki je le špekuliral, kako bi si več premoženja pridobil, je prišel vēs žalosten iz sinagoge. En drug jud ga sreča in ga vpraša: brate! zakaj si tako pobitega serca? „I, kako da bi ne bil! Rabi nam je ravno razlagal, da vsi bomo prah, ker smo iz praha vzeti.“ „Si pravi norec, da te to žali! če bi bil iz zlata, in bi mogel postati prah, bi bila to

*) Visoka gora Boč pri Polčanih torej pomeni to, kar Tora. Na Pohorji je gora, kateri se pravi Turjak, kar so domači pisatelji krivo od Turkov izpeljevali. Poznam goro tudi na Pohorji, ktera ima podobo bikove glave, zato ji ljudstvo pravi turova glava. Pis.

**) Od besede sán, sēn, drak pride poznamljenje saní, der Schlitten, ker sanici imate podobo kačjo. Primeri koza žival, in koza orodje, bik žival, in bik peč lenišnica in bik tersov lók, kobilica, die Stutte in kobilica, der Auswuchs am Rebenstock, kokot ptič domači in kokot orodje pri pipi itd. Pis.

zguba za 100 procentov; tako pa, ker si prah in boš prah, ne bo sicer nič dobička, pa tudi nič zgaube“. „Lej, prijatelj! tega nisem pred pomislil!“ — reče jud skopuh.

Nova bolezen. (En rokodelsk učenec pride k zdravniku). Zdravnik: „Kaj pa ti je, fant, da si včas zabuhel?“ Fant: „Kašnato bolezen imam?“ Zdravnik: „Kaj, kaj praviš?“ Fant: „Kaj pa družega? Skozi 2 mesca nam ne kuha naša gospodinja nič družega kot samo kašo; kaj mi če tedaj družega biti?“

Srečen lotrijar. Dva kmeta, ki sta pridno v lotrijo stavila in že veliko zastavila, se pogovarjata. Eden, ki je bil že včas nejevoljen, potem reče: „Res, res! Denkov Tone se lahko smeja; pri vsaki loteriji on gotovo kaj dobi!“ — „Kaj, res? kaj nek počne, da je tako srečen?“ — „Veš, prijatelj! on nikoli nič ne stavi“.

Novičar iz austrijskih krajev.

Iz Toplice na Dolenskem 23. oktobra —f—. Rad bi že enkrat kaj prav veselega dopisal našim ljubim „Novicam“, pa po stari navadi moram le spet v pelen pomočiti svoje pero; ter namest veselih naznanjati le žalostne novice. Ker nam seljanom šolske oddahnice še niso potekle, sklenem obiskati svoj rojstni kraj na Gorenškem. Vrežem jo čez Kerško na Zidanmost in v Ljubljano; in iz Ljubljane na svoj nekdanji dom, na Berdo. Iz Berda jo maham čez Mengeš v Kranj, Loko, in skoz Ljubljano, Višnjogoro, Žužemborg spet nazaj na svoj sedanj dom. Kjerkoli sem bil, povsod bili bi ljudje, kakor sem slišal z letošnjo letino še precej zadovoljni, ko bi jim ajde slana ne bila posmodila, in ko bi se bilo teraje in sadno drevje kaj bolj obneslo. Ali nesrečna slana je skoraj vsim kruhek odnesla, terta komaj polovico lanskega pridelka znosila, in sadja je le prav po malem bilo, jabelk skor nič. Je pa letina revna, se težko shaja, če tudi nobena posebna nesreča ne pride na pridnega kmetovavca. Pritisne pa zraven še kaka nenavadna sila, in kuga v hlev pogleda, povodinj na polju razgraja, ali ogenj pod streho divja, je joj in gorje. In glej! taka nemila nezgoda zadela je o preteklem tednu naše Podhoščane. Prestrašim se, ko sem iz svojega potovanja nazaj prišel, zagledam skor legole razvaline ondod, kjer je poprej Podhosta stala. V jutro 19. dne t. m. izžene neka deklica krave na pašo. Predenj pa krave razklene, vzame tlečo gobo, da bi si ž njo na paši ogenj naredila in se grela. Tlečo gobo prinese, jo v hlevu na prag položi, krave iz hleva spusti, ter za njimi gré, na gobo pa gredé pozabi. Neznana sapa pa, ki je pihala tisti dan, gobo v listje zanese, ter jo razpiha in ogenj naredi. Ob desetih zjutraj jel je že hlev in o tem trenutleju jela je že tudi hiša goriti. In iz hiše nese sapa tleče otrinke na druge sosedne hiše, da v eni uri do tal pogori 14 pohištev. Le tako silno je sapa pihala, in tako naglo ogenj dalje gnala, da ni bilo mogoče ničesar rešiti. Komaj, da so preplašeni ljudje živino iz hleva izgnali, ter jo oteli, razun treh prešičkov, ki so zgoreli. Vse drugo je pod zlo šlo siromakom, ki vsi zbegani ne vedo, kam bi se djali, in kaj bi začeli. Stanovanje so zgubili, živež se jim je v pepél spremenil, in obleko jim je ogenj vzel, vzel vso, razun tiste, ki so jo na sebi imeli; zavarovan (asekuriran) ni nobeden bil, in zima se bliža. Usmiljeni sosedje so jih gostoljubno pod streho vzeli, bližnji dobrotniki jim po svoji moči pod pazduho segli; ali kaj, ko ne morejo vsim kaj! Kar so jim dali, bo komaj zdalo, ovarovati sirote, da o prvi sili za lakoto ne poginejo. 100 revnih pogorelcov skoz celo zimo prerediti bi jim mogoče ne bilo. Poterkam toraj na serca milih dobrotnikov, katerim te verstice v roke pridejo, prosivši jih pomoči v imenu pogorelih revežev.

Nikar naj nam nikdo ne vzame za zlo, da se pri sedanjih mnogih odrajtlih podetopimo milodarov prositi. Sila kola lomi. In vsak tudi naj manjši dar bomo za ljubo imeli. Kako perišče žita ali sočivja, ki ga kdo dati vterpi; kaka obnošena suknja ali zaležena srajca, ki jo ima, in mu nič več ne služi, bo nam prav prišla. Vsak tudi naj pičliši dar, bodi si v dnarju ali blagu, bomo hvaležnim sercom sprejeli, ter prosili dobrotljivega Očeta v nebesih, naj ga poverne stoterno in stoterno milim delivcom *).

Iz Loke na Gorenškem 23. okt. Večkrat že ste nam, ljube „Novice“, veliko lepega in mičnega v šolskih zadevah povedale, kako napreduje slovenska mladina, zraven pa tudi niste opustile častivrednih učiteljev po vrednosti pohvaliti. Blagovolite naznaniti ljubim domorodcem, kako slovesno se je tudi tukaj šola danes začela. Da se je začetek letos nekoliko zakasnil, je vzrok temu, ker se je šolsko poslopje prezidati moglo in vse z novega narediti. Sobe so kaj lepe in prostorne, za svoj namen popolnoma primerjene. Popred je bila šola razdeljena: dva normalna razreda sta bila blizu farne cerkve, prvi pa, kjer je zdaj prenamenjeno šolsko poslopje; zdej je vse v enem. Ob osmih zjutraj je bila péta maša in po nji so poklicali sv. Duha. Po končanem cerkvenem opravilu se je šolska mladina podala v šolo v lepem redu. Strel iz bližnjega grada in praznično zvonjenje v farni cerkvi je naznanovalo to slovesnost. Prečastiti gosp. tehant, tukajšni šolski ogleda, so blagoslovili šolo, da bi z božjo pomočjo veselo napredovala mladina v korist, starišem v veselje. Spremljala jih je duhovšina domače fare, in tudi častiti gosp. p. gvardian. Ko je vse to opravljeno bilo, so učenci prav ginljivo zapeli zahvalno pesem „Hvala bod' Gospod Bogú“, po ti pa cesarsko „Bog Cesarja, Bog cesarstvo“. Ko je ta slovesnost končana bila, so se gosp. učitelji podali v svoje sobe učence zapisavat za letošnje šolsko leto. Opoldan so gosp. Jožef Kajba imenovane duhovne gospode in učitelje v gostje povabili in tako je bil lepo začeti dan veselo sklenjen. Dr. P—k.

Iz Ljubljane. Kmetijska družba je prejela te dni po gosp. grofu A. Hohenwarthu, namestniku gosp. deželnega poglavarja, posebno veliko sončnico z naročilom, naj bi se njeno seme skusilo zasejati tudi pri nas. V listih 18. in 19. letošnjih „Novic“ je bila opisana „velika korist sončnice“ (Sonnenblume, helianthus annuus) in bilo je na drobno povedano, kako saditi to oljnato rastlino, ki je res zasadbe vredna. Gosp. dr. Strupi nam je povedal, da se je na to priporočilo letos oglasilo več kmetovavcov za seme, ki so tudi obljubili, naznaniti izid svojih skušinj. Kmetijska družba je tedaj prav hvaležna za ta dar posebno zdatne sončnice, ktera je iz južno-rusovskega semena izrastla na močirnem svetu blizu Ljubljane; okrožje te rastline meri dober čevlj; seme je večje od navadne; škoda le, da ni vse dozorelo. Poslal je pa gosp. L. Gutransthal, n. predsednik c. m. obl. iz Tersta to sončnico tukajšnemu gosp. deželnemu poglavarju s pismom, iz katerega sledeče v priporočbo njeno povzamemo: „Že lani sem si prizadeval v okolici tukajšni nasadbo sončnice razširiti, ker toliko oljnatega semena rodi; ob enem sem naročil naj boljšega semena iz južnega Rusovskega in ga razdelil med mnoge posestnike. Od vsih strani se mi zde naznanjuje, da prva skušnja se je dobro obnesla. Da je tudi na Krajskem to seme posebno dobro obrodilo, spričuje priložena sončnica, ki je blizu Ljubljane

*) Naj bi ta mili glas uslišali vsi, katerim je moč, zares usmiljenja vrednim pogorelcem pomagati z dnarjem ali blagom. Rade bojo prejemale „Novice“; kar se naravnost na duhovne gospode v Toplice ne pošlje, in berž odrajtale njim, da bojo razdelili po svoji previdnosti ubogim. Vred-